

Nr 20.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om viss ändring av 12 § mom. 2 ordningsstadgan för riksdagens andra kammare.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 311, har herr *Håstad m. fl.* hemställt, att andra kammaren måtte giva § 12 mom. 2 av Ordningsstadga för riksdagens andra kammare förslagsvis följande ändrade lydelse:

”Utan hinder av den i 1 mom. stadgade ordningen må ledamot, som under överläggningen i en fråga redan yttrat sig, kunna efter talmannens beprövande erhålla ordet för kort genmäle, innefattande upplysningar eller rättelse i anledning av en efterföljande talares anförande. På enahanda vis må annan ledamot erhålla ordet för kort genmäle, om han personligen utpekats av föregående talare.

Sådant genmäle må icke överskrida tre minuter, där ej talmannen av särskilda skäl medgivit ledamoten rätt till genmäle under sex minuter.”

Enligt den lydelse ordningsstadgan för andra kammaren hade t. o. m. 1949, kunde talmannen för kort genmäle ge ordet åt ledamot, som under överläggningen i en fråga redan yttrat sig. Sådant genmäle skulle avse upplysning eller rättelse i anledning av en efterföljande talares anförande.

Detta stadgande ändrades efter beslut vid 1949 års riksdag. Förutsättning blev efter ändringen icke längre, att ledamot, som erhöll ordet, skulle ha förut yttrat sig under överläggningen i viss fråga, utan även ledamot, som tidigare icke yttrat sig, kan få ordet för kort genmäle, innefattande upplysning eller rättelse i anledning av föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från dennes sida.

Såsom motivering till ändringen anförde andra kammarens fjärde tillfälliga utskott i sitt utlåtande nr 1, att sakkunniga angående riksdagens arbetsformer föreslagit, att samtidigt som rätten till genmäle frigjordes från förutsättningen att den replikerande yttrat sig tidigare under debatten, den dock skulle i huvudsaklig överensstämmelse med gällande ordning vara såtillvida begränsad, att genmålet ej finge innefatta annat än upplysning eller rättelse i anledning av den siste talares anförande eller bemötande av angrepp från dennes sida även om att det skulle ankomma på talmannens prövning, huruvida ledamot skulle erhålla ordet för genmäle. Det vid 1948 års riksdag för behandling av förslaget om grundlagsändringar tillsatta särskilda utskottet hade dessutom framhållit, att utvidgningen av replikrätten givetvis endast borde avse kammarledamot, vilkens personliga uttalanden av en annan talare missuppfattats på ett sådant sätt, att han borde få tillfälle att lämna upplysning eller rättelse, eller som personligen utsatts för angrepp. Den utvidgade replikrätten borde däremot icke med-

givas ledamöter, som ansåge sig utsatta för missuppfattning eller angrepp av annan talare som, utan att klart utpeka någon särskild ledamot, uttalat sig om en grupp eller åsiktsriktning. Fjärde tillfälliga utskottet underströk vidare, att en kammarledamot bör anses vara personligen utpekad, så snart han av någon talare så betecknats, att tvekan icke kan råda om vem talaren åsyftat. Något uttryckligt nämnande vid namn borde således icke erfordras.

Utskottet delar den uppfattning, som fjärde tillfälliga utskottet givit uttryck åt. Replikrätt bör endast tillkomma dels ledamot, som tidigare yttrat sig i debatten, samt dels ledamot, som tidigare ej yttrat sig i debatten, då han av siste talaren personligen utsatts för angrepp, men däremot icke ledamot, som anser sig utsatt för missuppfattning eller angrepp av annan talare som, utan att klart utpeka någon särskild ledamot, uttalat sig om en grupp eller åsiktsriktning.

Då alltså enligt utskottets mening nu gällande bestämmelser i ordningsstadgan medge en synnerligen restriktiv tillämpning och utskottet förutsätter, att den motivering beaktas, som fjärde tillfälliga utskottet vid 1949 års riksdag anförde till § 12 i ordningsstadgan, finner utskottet tillräckliga skäl icke föreligga för ett bifall till motionen.

Utskottet får därför hemställa,

att motion II:311 ej måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1951.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Nordkvist, Petersson i Ersbacken, fröken Öberg, herr Dickson, fröken Ager, herrar Hansson i Skegrie, Braconier, Jönsson i Rosshol, fru Svedberg, herrar Bark, Engkvist, Andersson i Ronneby, fröken Vinge, herrar Bengtsson, Nestrup och Andersson i Linköping.

Reservation

av herrar Gustafson i Göteborg, Nordkvist, Dickson, fröken Ager, herr Bark och fröken Vinge, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Utskottet är av den uppfattningen, att § 12 mom. 2 av ordningsstadgan bör tolkas på ett restriktivt sätt. Utskottet anser emellertid det vara synnerligen värdefullt, att talmannen genom stadgans nuvarande formulering har handlingsfrihet, när det gäller att avgöra huruvida en ledamot, som blivit direkt eller

indirekt utpekad i debatten, skall få möjlighet till kort genmäle, trots att vederbörande ej tidigare yttrat sig i frågan.

Motionärerna antyda, att den nuvarande lydelsen av detta moment kan ge var och en, som har något att invända mot föregående talare, möjlighet att kasta sig in i debatten med förtursrätt framför talare, som redan och kanske i timtal varit antecknade på talarlistan, varigenom debatten lätt kan spåra ur. Utskottet kan icke finna, att den praxis, som hittills tillämpats av talmännen, kan motivera en sådan farhåga. De exempel, som angivas i motionen, äro rena undantagsfall och utskottet anser därför att det icke finnes anledning att nu ändra ordningsstadgan.

Utskottet får därför hemställa,

att motion II:311 ej måtte till någon kammarens åtgärd för-
anleda.
